

A magyar korona országainak könyvnyomdái.

Magyarország és társországainak könyvnyomdái-
ról már ezelőtt öt évvel jelent meg statisztika az
»Évkönyv«-ben; ez alkalommal csak Budapest nyom-
dáira voltam tekintettel, mivel a vidékről, a mint a
tapasztalatok mutatták, nagyon nehéz ilyenmő ada-
tokat beszerezni. Hallomás szerint a »Grafikai Szemle«
szerkesztősége szándékozik ez irányban, t. i. a vi-
déki statisztika fölvétele ügyében, 1893 elején kísér-
letet tenni. Nagyon kívánatos lenne, ha e munkáját
siker kísérné, mely siker különben is csak hazai
nyomdászatunknak válhatik előnyére és hasznára.

Jelen statisztika ezúttal nemcsak a gépek mennyi-
ségét mutatja ki, hanem a mozgató erőt is, föltün-
tetve egyúttal gőzgépeknél és gázmotornál a lóerőt is.

A vidékre vonatkozó rész csupán csak a nyomda-
cégeket tünteti föl.

Rövidítések magyarázata: kfg. = körforgó gép,
kgys. = kettős gyorssajtó, gázm. = gázmotor, gys.
= egyszerű gyorssajtó, ks. = kézi sajtó, ts. = ta-
posó (amerikai) sajtó, sg. = segédgép.

BUDAPESTEN.

I. kerület (Vár).

Magyar kir. Államnyomda.
Nándor-tér 1.

3 kgys., 4 kétszin-nyomású sajtó, 13 gys., 8 ks., 1 ts., 28 sg. Gőzgép (16 lóerőre). Betű- és tömöntőde, 2 öntőgéppel. Könyomda 1 gyors- és 6 kézi sajtóval.

Egyetemi nyomda.
Iskola-tér 3.

7 gys., 3 ks., 3 sg. Gőzgép (16 lóerőre). Betű- és tömöntőde, 3 géppel.

II. kerület (Viziváros).

Bagó Márton és Fia.
Ponty-utca 4.

Tulajdonos: Bagó Alajos.
2 gys., 3 sg. Kézi hajtóerő.

Heisler Jaroslav.
Várkert-rakpart 1.

4 gys., 4 ks., 2 ts., 3 sg. Gázm. (4 lóerőre).

Müller K. (Münster K.).
Fő-utca 20.

2 gys., 1 ts. Kézi hajtóerő.

III. kerület (Ó-Buda).

Wimmer Márton.
Serfőző-utca 10.

1 gys., 1 ks., 1 ts., 2 sg. Kézi hajtóerő.

IV. kerület (Belváros).

Anglo-nyomda.
Gránátos-utca 20.

Tulajdonos: Kohn Fülöp.
3 gys., 4 ts., 4 sg. Gázm. (4 lóerőre).

Athenaeum, irod. és nyomd.
részvény-társulat.
Ferencziek-tere 3.

1 kfg., 5 kgys., 8 gys., 1 kétszin-nyomású sajtó, 2 ks., 2 ts., 13 sg. Gőzgép és gázm. (32 lóerőre). Betű- és tömöntőde 6 öntő és 10 segédgéppel.

Buschmann Ferencz.
Koronaherczeg-utca 8.

5 gys., 1 ts., 3 sg. Gázm. (4 lóerőre).

Corvina (Schlesinger Ign.).
Rostély-utca 3.

Tulajdonosok: Freund J., dr. Rothfeld Samu, Neményi Dezső.

2 kfg., 2 kgys., 3 gys., 2 ts. 11 sg. Gázm. (10 lóerőre). Tömöntőde.

Franklin - Társulat, magyar irod. int. és könyvnyomda.
Egyetem-utca 4.

3 kgys., 10 gys., 2 ks., 5 ts., 6 sg. Gőzgép és gázm. (12 lóerőre). Betű- és tömöntőde, 7 egysz. és 1 complet-öntőgéppel.

Fanda József.
Aranykéz-utca 5.

2 gys., 1 ts., 2 sg. Kézi hajtóerő.

Gansel Zsigmond.
Károly-utca 18.

3 ts., 4 sg. Kézi hajtóerő.

Gosslar Gyula.
Aranykéz-utca 1.

1 gys., 2 ts., 2 sg. Kézi hajtóerő.

Hedvig S.

Károly-körút 22.

1 gys., 1 ts. Kézi hajtóerő.

Hunyadi Mátyás irodalmi és könyvnyomdai intézet.

Zöldfa-utcza 43.

2 gys., 1 sg. Kézi hajtóerő.

Márkus Samu.

Dorottya-utcza 6.

5 gys., 1 ks., 3 ts., 1 sg.

Gázm. (8 lóerőre).

Neuvald Illés.

Gránátos-utcza 8.

3 gys., 1 ts., 4 sg. Gázm.

(4 lóerőre). Tömöntőde.

Országgyűlési Értesítő.

Gránátos-utcza 1.

Tulajdonos: Betéttársaság.

1 kgys., 4 gys., 1 ts., 5 sg.

Gázm. (9 lóerőre). Tömöntőde.

Pallas, irodalmi és nyomdai részvénytársulat.

Kecskeméti-utcza 6.

1 kgys., 12 gys., 2 ks., 3 ts.,

9 sg. Gázm. (20 lóerőre).

Betű- és tömöntőde, 4 egyszerű és 1 complet-öntőg.

Poldini Fede és Társa.

Ferencz József-rakpart 17.

2 gys., 1 ts., 1 sg. Kézi hajtóerő.

Rudnyánszky A.

Papnövelde-utcza 8.

2 kfg., 6 gys., 1 ks., 1 ts.,

4 sg. Gázm. (12 lóerőre).

Tömöntőde.

Schmidl Sándor.

Magyar-utcza 6.

1 gys., 1 ts., 1 sg. Kézi hajtóerő.

Tömöntőde.

Süsz Dávid.

Hal-tér 5.

3 ts., 2 sg.

Ullmann József.

Régi posta-utcza 4.

2 gys., 3 ks., 2 ts., 3 sg.

Gázm. (2 lóerőre). Könyomda.

Várnai Fülöp.

Sarkantyús-utcza 9.

3 gys., 3 ts., 3 sg. Gázm.

(2 lóerőre).

Weissenberg Ármin.

Muzeum-körút 21.

1 gys., 3 ts., 3 sg. Kézi hajtóerő.

Wodianer F. és Fiai.

Sarkantyús-utcza 3.

3 kfg., 9 gys., 1 ks., 1 ts., 5

sg. Gázm. (18 lóerőre).

Tömöntőde.

V. ker. (Lipótváros).

Bendiner A.

Arany János-utcza 18.

9 ts., 2 sg.

Birkholz és Vayda.

Nádor-utcza 19.

4 gys., 3 sg. Gázm. (4 lóerőre).

Könyomda.

Burián M. Utódai.

Bálvány-utcza 2.

2 gys., 1 ts. Kézi hajtóerő.

Czettel és Deutsch.

Bálvány-utcza 12.

Tulajdonos: Deutsch A. és

Czettel Gy.

1 kgys., 9 gys., 1 ts., 3 sg.

Gőzgép (10 lóerőre). Tömöntőde.

Könyomda, 7 gys.

és 6 sg. Vonalzó-int., 16 sg.

Hornyánszky Viktor.

Arany János-utca 1.

Tulajdonosok: özvegy Hornyánszky Viktorné, Hornyánszky Viktor és Ernő.
9 gys., 2 ts., 6 sg. Gázm. (8 lóerőre). Tömöntőde.

Hungaria könyvnyomda és kiadó-üzlet.

Váczi-körút 34.

Tulajdonos: Bródy Zsigm.
3 kfg., 6 gys., 1 ks., 3 ts.,
5 sg. Gázm. (32 lóerőre).
Tömöntőde.

Kálmán M. és Társa.

Nagykorona-utca 5.

Tulajdonos: Kálmán Mór.
2 gys., 4 ts., 9 sg. Kézi hajtó-
erő.

Kaufmann József.

Mária Valéria-utca 15.

2 gys., 1 ks., 2 ts., 5 segédg.
Gázm. (2 lóerőre).

Kanitz C. és Fiai.

Vadász-utca 26.

1 gys., 3 ts. Kézi hajtóerő.

Kertész József.

Mária Valéria-utca 11.

2 gys., 1 ts., 3 sg. Gázm. (2
lóerőre).

Kollmann Fülöp.

Arany János-utca 34.

3 ts., 1 sg.

Légrády Testvérek.

Nádor-utca 7.

3 kfg., 1 kgys., 7 gys., 2 ks.,
2 ts., 8 sg. Gázm. (32 ló-
erőre). Tömöntőde.

Löv Ede.

Váczi-körút 80.

1 gys., 2 ts., 1 sgép. Kézi
hajtóerő.

*Pesti Könyvnyomda-Részv.-
Társaság.*

Hold-utca 7.

5 kgys., 13 gys., 6 ks., 1 ts.,
12 sg. Gőzgép és gázm.
(45 lóerőre). Betű- és töm-
öntőde, 3 öntőgéppel. Kö-
nyomda. Hangjegymetszés.

*Pesti Lloyd-Társulat könyv-
nyomdája.*

Dorottya-utca 14.

2 kfg., 4 gys., 1 ks., 1 ts.,
4 sg. Gőzgép (12 lóerőre).
Tömöntőde.

Pollák M. Miksa.

Nagykorona-utca 12.

1 gys., 2 ts., 3 sgép. Kézi
hajtóerő.

Preszburg Frigyes.

Arany János-utca 21.

4 gys., 1 ks., 5 sg.

Quittner József.

Váczi-körút 18.

3 ts.

Schlenker és Kovács.

Akadémia-utca 7.

Tulajd.: Schlenker Samu.

2 gys., 2 ts., 3 sg. Gázm.
(4 lóerőre). Tömöntőde.

Schlesinger és Kleinberger.

Nagykorona-utca 15.

2 gys., 3 ts., 3 sg. Gázm.
(2 lóerőre).

»Toldi« nyomda.

Gyapjú-utca 6.

Tulajdonos: Schwarcz Sám.

3 gys., 1 ts., 2 sg. Gázm.
(2 lóerőre). Tömöntőde.

Weiszmann (sz. Laszka E.).

Nádor-utca 18.

1 ts.

VI. ker. (Terézváros).

Budapesti könyvnyomda és kiadó-szövetkezet.

Kemnitzer-utca 6.

2 gys., 1 ts., 1 sgép. Kézi hajtóerő.

Bielitz B.

Király-utca 6.

2 gys., 1 ts. Gázm. (2 lóerőre).

Brózsza Ottó.

Váci-körút 17.

3 gys., 1 ts., 4 sg. Gázm. (2 lóerőre).

Goldstein Albert.

Szerecsen-utca 7.

4 ts., 2 sg.

»*Gutenberg*» könyvnyomdai vállalat mint szövetkezet. Gyár-utca 31.

1 gys., 1 ts., 1 sgép. Kézi hajtóerő.

Kosmos műintézet, kő- és könyvnyomda - részvénytársaság.

Aradi-utca 8.

1 négyszínű kfg., 3 gys., 1 ks., 1 ts., 6 sg. Gőzgép és gázm. (44 lóerőre). Tömöntőde.

Kunusy Vilmos és Fia.

Teréz-körút 38.

5 gys., 1 ks., 1 ts., 14 sg. Gőzgép (8 lóerőre). Tömöntőde.

Löbl Dávid.

Andrássy-út 19.

3 gys., 3 ts., 3 sg. Gázm. (2 lóerőre).

Markovits és Garai.

Lázár-utca 13.

3 gys., 2 ts., 3 sg. Gázm. (2 lóerőre). Tömöntőde.

Mezei Anfal.

Mozsár-utca 8.

3 gys., 1 ks., 1 ts., 3 sgép. Gázm. (4 lóerőre).

Nagel István.

Nagymező-utca 40.

2 ts.

Neumayer Ede.

Szerecsen-u. 35.

2 kfg., 4 gys., 1 ks., 1 ts., 4 sg. Gázm. (24 lóerőre). Tömöntőde.

Posner K. Lajos és Fia.

Csengery-utca 31.

9 gys., 2 ks., 2 ts., 10 sgép. Gázm. (16 lóerőre). Tömöntőde. Vonalzó - műhely. Könyomda.

Rigler József Ede.

Rózsa-utca 55.

5 gys., 1 ks., 3 ts., 3 sgép. Gőzgép és gázm. (42 lóerőre). Tömöntőde.

Schwarcz Jakab.

Ó-utca 3.

2 ts., 2 sg.

Weiszfeld Dezső.

Podmaniczky-utca 63.

2 gys., 2 ts., 2 sg. Gázm. (2 lóerőre).

VII. kerület (Erzsébetváros).

Deutsch József.

Károly-körút 7.

3 ts., 2 sg.

Gurai Mór.

Károly-körút 3.

2 gys., 3 ts. Kézi hajtóerő.

Heimlich Jakab.

Király-utcza 47.

3 ts., 1 sg.

Hunnia-Könyvnyomda.

Rombach-utcza 1.

Tulajdonos: Münz M.

2 gys., 2 ts. Kézi hajtóerő.

Klein M. Márk.

Dohány-utcza 56.

1 gys., 1 sg. Kézi hajtóerő.

Löbl Mór.

Király-utcza 13.

2 gys., 2 ts., 2 sg. Gázm.
(2 lóerőre).

Propper Leó.

Erzsébet-körút 22.

2 ts., 3 sg.

Zeisler M.

István-tér 17.

1 gys., 1 ks., 1 ts., 4 sg. Kézi
hajtóerő.

VIII. kerület (József- város).

Bartalits Imre.

Eszterházy-utcza 12.

Tulajdonos: Bartalits Imre
örökösei.

2 gys., 3 sg. Kézi hajtóerő.

Fritz Ármán.

József-körút 5.

1 gys., 1 ts., 2 sgép. Kézi
hajtóerő. Tömöntöde.

Magyar Nyomda.

József-körút 47.

Tulajdonos: Horváth Gyula
és Szemere Atilla.

1 kfg., 1 gys., 1 ts., 28 sg.
Gázm. (12 lóerőre). Töm-
öntöde.

Rózsa Kálmán és Nejc.

Szentkirályi-utcza 30.

1 kgys., 9 gys., 1 ks., 4 sg.

Gázm. (8 lóerőre). Töm-
öntöde.

Tóth Gyula.

Baross-utcza 49.

1 kgys., 1 gys., 1 ts. Gázm.

(2 lóerőre). Könyomda.

IX. kerület (Ferencz- város).

Engelmann Mór.

Lónyay-utcza 7.

2 gys., 2 sg. Kézi hajtóerő.

Wodianer Soma.

Üllői-út 23.

1 gys., 1 ks., 1 ts., 1 sg.

Kézi hajtóerő.

X. kerület (Kőbánya).

Első kőbányai könyvnyomda.

Jászberényi-utcza 1.

Tulajdonos: Goldschmied Á.

1 gys., 1 ks., 4 sgép. Kézi
hajtóerő.

Újpest.

Kaczander és Fuchs.

Fő-út 15.

Tulajdonosok: Kaczander
Gyula és Fuchs Antal.

1 gys., 1 ts. Kézi hajtóerő.

Steiner Károly.

István-tér 9.

Tulajdonos: Steiner Károly
özvegye.

1 gys., 1 ts., 2 sgép. Kézi
hajtóerő.

A jelen statisztikát összehasonlítva az öt évvel ezelőtt kiadottal, arra az eredményre jutunk, hogy Budapest nyomdái 16-al szaporodtak, természetesen az egyes gépek száma is emelkedett (kivéve a kettős gyorsajtókat, melyek hattal kevesbedtek) ugyanis működött:

	1887-ben	1892-ben	Szaporodás
Körforgó gép	14	20	6
Egyszerű gyorsajtó	190	263	73
Taposó-sajtó	103	144	41
	307	427	120

*

A szükséges adatoknak beküldésért az illetőknek e helyen is köszönetet mondok.

Szöllőssy Károly.

KÖNYVNYOMDÁK A VIDÉKEN.

Ada.

Berger Adolf.

Alsó-Kubin.

Schneider Dezső.

Alsó-Lendva.

Bozzay P.

Apatin.

Szavadil József.

Arad.

Aradi nyomda-társaság.

Bloch H.

Gyulai István.

Lengyel Lipót.

Muskát Miksa.

Román gör. kel. egyház-
megye nyomdája.

Réthy Lipót és Fia.

I. aradi amerikai gyors-
sajtónyomda.

Abrudbánya.

Politzer Lázár.

Aranyos-Maróth.

Részvénynyomda. (Felszá-
molás alatt.)

Baja.

Kollár Antal és Fia.

Nánay Lajos.

Streinitz Gyula.

Balassa-Gyarmat.

Halyák István.

Kék László.

Balázsfalva.

Gör. k. püspöki nyomda.

Bártfa.

Bleier M.

Battonya.

Gaál Vilmos.

Békés.

Povázsay Testvérek.

Békés-Csaba.

»Corvina« ny. (Szihelszky József.)

Lepage Lajos.

Besztercze.

Botschar T.

Orendi Károly.

Beregszász.

Farkas K.

»Haladás« könyvnyomda,
tulajd.: Juhász Piroska.

Besztercebánya.

Machold F.

Singer Jakab.

Bicske.

Lederer Sándor.

Bonyhád.

Özv. Fein Teréz.

Brassó.

Gött János és Fia.

Muresianu Aurél.

Alexi Th.

»Közművelődés« nyomda.

Breznóbánya.

Kreisler J.

Buziás.

Ullmann F.

Csákova.

Chudy Testvérek.

Csáktornya.

Fischl Fülöp.

Csiksomlyó.

Ferenczrendi nyomda.

Csikszereda.

Györgyjakab Márton.

Csongrád.

Schwartz Sándor.

Silber Jánosné.

Csorna.

Neumann Samu.

Czegléd.

Piros J. és Társa.

Sebők J.

Debreczen.

»Debreczeni Ellenőr« ny.

Kutassi Imre.

»Debreczeni« nyomda-
részvény-társaság.

Pongrácz Viktor.

Városi nyomda.

Ifj. Gyürky Sándor.

Deés.

Demeter és Kiss.

Rosenstein Mayer.

Detta. Heldenwanger J.**Déva.**

Hirsch Adolf.

Kroll és Társa.

Devecser.

Rosenberg Zsigmond.

Ditró.

Ditró és Szárhegy közsé-
gek nyomdája.

Dombovár.

Első dombovári könyv-
nyomda és papirszergyár.

Dunaföldvár.

Schwarz Manó.

Eger.

Érseki lyc. nyomda.

Kohn Dávid.

Eperjes.

Kosch Árpád.

Érsekujvár.

Winter Zs.

Erzsébetváros.

Kotzauer D.

Esztergom.

Buzárovits Gusztáv.

Laiszky János.

Tábor Adolf

Fehértemplom.

Wunder J.

Felső-Eőr.

Schodisch Lajos.

Fertő-Nezsider.

Horváth B.

Fiume.

Battara P.

Chiuzre & Co.

Jerouscheg G.

Karletzky Ferencz.

Stabilimento Tipografico Fiumano.

Fogaras.

Thierfeld Lipót.

Galánta.

Német Gyula.

Galgócz.

Steiner Adolf.

Gyergyó-Szt-Miklós.

Szabó L.

Gyoma.

Knerr Izidor.

Gyöngyös.

Braun Bert.

Herzog A. E.

Kohn L.

Kohn Mór.

Győr.

Fischer István és F. utóda :

Nitsmann József.

Surányi János.

»Pannonia« könyvnyomda

(tulajd. Haar és Raab).

Polgár Bertalan.

Győr-Sziget.

Gross G. és társa.

Gyula.

Dobay János.

Kohn Adolf.

Gyulafehérvár.

Püspöki nyomda.

Voltz H.

Hajdu-Szoboszló.

Plón Gyula.

Hajdu-Böszörmény.

Maróczy M. József.

Halas.

Prager Ferencz.

Hátszeg.

Stern M.

Hódmező-Vásárhely.

»Hungaria« nyomda.

Kanitzer G.

Lévai Fülöp.

Holics.

Hotascha J.

Huszt.

Neufeld S.

Igló.

Schmidt József.

Ipolyság.

Neumann József.

Jászberény.

Brünauer Adolf.

Hay Géza.

- Kabold.**
Deutsch Mózes.
- Kalocsa.**
Holmayer Ferencz.
Malatin Antal.
- Kaposvár.**
Hagelmann K.
Jancsovcics Gyula.
Kéthelyi Miksa.
Magyar J.
- Kapuvár.**
Buxbaum József.
Fieler Hermann.
- Karánsebes.**
Obrehoja Antal.
Püspöki nyomda.
- Karczag.**
Szödi S.
- Kassa.**
Özv. Lipóczy Józsefné.
Bernovics G.
Ries Lajos.
Werfer Károly.
- Kecskemét.**
Szilády László.
Tóth László.
»Pannonia« nyomda.
- Késmárk.**
Sauter Pál.
- Keszthely.**
Nobel J.
Farkas J.
- Király-Helmeccz.**
Klein József.
- Kis-Czell.**
Menyhért Julia.
- Kézdi-Vásárhely.**
Szabó A.
- Kis-Kún-Félegyháza.**
Renezay József.
- Kis-Marton.**
Dick Ede.
- Kis-Várda.**
Berger Ignác.
- Kolozsvár.**
Ferdinánd, Gombos és
Sztupjár.
»Ellenzék« nyomdája.
Gámán János Örökösei.
»Közművelődés« nyomda.
Lehmann és Baldi.
»Magyar Polgár« nyomd.
Poltz Albert.
Stratzinger G.
- Komárom.**
Ziegler Károly.
Özv. Krausz Ignáczné.
Spitzer Sándor.
- Körmend.**
Részvény-nyomda.
- Körmöczbánya.**
Jörges A. Özv.
- Kőszeg.**
Feigl Frigyes.
Feigl Gyula.
- Kula.**
Berkovics Márkus.
- Kún-Szt-Márton.**
Sima F. fiókja.
- Kún-Szt-Miklós.**
Bors K.
- Léva.**
Nyitrai és Társa.
- Lippa.**
Povázsay Testvérek.
Zách József.
- Liptó-Szt-Miklós.**
Steier Izidor.

Lócse.

Reisz M. József.
Werthmüller J. és Fia.

Losonc.

»Kármán« részvény-társ.
Roth Simon.

Lugos.

Traunfellner Károly.
Wenczelly J. és Fia.

Magyar-Óvár.

Czéh Sándor.

Makó.

Gaál és Gömörly.
Neumann József.

Malaczka.

Wiesner Testv.

Mármaros-Sziget.

Részvény-nyomda.
Vider Mendel.
Balásy L.

Maros-Vásárhely.

Ady Árpád.
Ev. ref. collegium nyomda.
Grün Vilmos gyorsajtó-
nyomdája.

Mátészalka.

Weisz Zsigmond.

Medgyes.

Reissenberger G.

Mezőtúr.

Gyikó Károly.

Mindszent.

Goldstein Mór.

Miskolcz.

Forster Rezső.
Wesselényi G.-né.
Stamberger Bernát.

Módos.

Staits György.

Mohács.

Blandl János.

Moór.

Engländer Jakab.

Munkács.

Blayer Pinkász.
Farkas Kálmán.
»Kárpát« könyvnyomda.

Muraszombat.

Grünbaum S.

Nagy-Atád.

Grünberger Z.

Nagy-Bánya.

Molnár Mihály.
Klein Lipót.

Nagy-Becskerek.

Grcsics I.
Pleitz Fer. Pál Utóda (dr.
Brajjer L. és Mayer R.).
Scheinberger Ignác.

Nagy-Bittse.

Spiegel Samu.

Nagy-Rócze.

Künstler Soma.

Nagy-Enyed.

Wokál János.

Nagy-Kanizsa.

Fischel Fülöp.
Singer Lipót.
Wajdics N.
Weiss L. és F.

Nagy-Károly.

Ifj. Róth Károly.
Sarkady Nagy Zsigmond
és Társa.
Turóczy Zsigmond.

Nagy-Kikinda.

Kiadói nyomda.
Radák János.
Milenkovits István.

- Nagy-Körös.**
Ottinger Ede.
- Nagy-Mihály.**
Landesmann B.
- Nagy-Szalonta.**
Reich Jakab.
Adler Jakab.
- Nagy-Szeben.**
Krafft Vilmos.
Drotleff József.
Institut tipografic.
Reissenberger Adolf.
Román püspöki könyvny.
- Nagy-Szt-Miklós.**
König Salamon.
Wiener Náthán.
- Nagy-Szóllós.**
Schwartz Béla.
- Nagy-Szombat.**
Goldmann M.
Horovitz Adolf.
Winter Zsigm. Özvegye.
- Nagy-Tapolcsány.**
Platzko Gy.
- Nagy-Várad.**
Pauker D.
Berger Samu.
Láng József és Társa.
Freund L.
Laszki Ármin.
Naschitz Gyula.
Rosenbaum Vilmos.
Sonnenfeld Adolf.
»Szigligeti« nyomda
- Német-Bogsán.**
Zeiser J.
- Német-Palánka.**
Kristofek József.
- Nyiregyháza.**
Kalina József.
Jóba Elek.
Piringer János.
- Nyitra.**
Huszár István.
Iritzer Zsigmond.
Özv. Neugebauer Anna.
Reicheles Lipót.
- Oravicza.**
Kehrer C.
Wunder Károly.
- Orosháza.**
Veres Lajos.
Altstädter M. J.
- Ó-Becse.**
Löwy Lajos.
- Ó-Kanizsa.**
Schwarz A.
- Ó-Orsova.**
Handl József.
Orsovai könyvny. r.-t.
- Ó-Széplak.**
Nyitravölgyi Gazd. Egylet
nyomdája.
- Paks.**
Rosenbaum Márk.
- Pancsova.**
Jovanovics Testvérek.
Koszanics és Popovics.
Wittigschlager C.
»Pancsova és Vidéke«
nyomdája (tulajdonos
Dr. Viszoly).
- Pápa.**
Goldberg Gyula.
Nobel Ármin.
Reform. főisk. nyomda.

Pécs.

Engel Lajos.
Lyceumi nyomda.
Taizs József.
Taizs Mihály.

Pécska.

Ruber István.

Perjámos.

Pirkmayer K.

Pozsony.

Alkalay Adolf.
Angermayer K.
Bick Ábrahám.
Brég János.
Freistadt B. Utóda.
Grünsfeld Lipót.
Stampfel, Éder és Társa.
»Westungarischer Grenz-
bote« nyomdája.
Wigand K. F.

Putnok.

Gaertner Ignác.

Resicza.

Eisler József.
»Hungária« könyvnyomda-
szövetkezet.
»Reschitzaer Zeitung« ny.

Rimaszombat.

Györfy Pál.
Szűcs László.
Rábely Miklós.

Rozsnyó.

Kovács Mihály.

Rózsahegy.

Salva Károly.

Salgó-Tarján.

Fiedler A.

Sárvár.

Jakoby Bálint.

S.-A.-Ujhely.

»Zemplén« nyomdája.
Löwy Adolf.
Landesmann es Társa.

Sárospatak.

Ev. ref. főisk. nyomdája.

Segesvár.

Jördens Testvérek.
Horeth Frigyes.

Selmeczbánya.

Jörges A. Özvegye.

Sepsi-Szt-György.

»Jókai« részv.-nyomda.

Siklós.

Löwy Miksa.
Harangozó és Pandurovits.

Simontornya.

Jeruzsálem E.

Sopron.

Breiner G. és Fia.
Litfass Károly.
Romwalter K. és Fia.
Rónai Frigyes.

Stájerlak.

Rose V.

Sümeg.

Nobel Ignác.

Szabadka.

Bittermann J.
Schlesinger Sándor.
Székely Simon.
Krausz és Társa
Petrovits Dusán.

Szamos-Ujvár.

Gör. k. püspöki nyomda.
»Aurora« nyomda.

Szakolcza.

Skarnitzl Örökösei.

Szarvas.

Sámuel Adolf.
Szikes Antal.
Sápszky János.

- Szász-Régen.**
 Burghardt R.
 Sebesch Károly.
- Szász-Sebes.**
 Stegmann J.
 Winkler Vilmos.
- Szászváros.**
 Fuhrmann R.
 »Minerva« nyomda r.-társ.
- Szatmár-Németi.**
 Molnár János.
 Nagy Lajosné.
 »Pázmány« könyvnyomda.
 »Szabadsajtó« nyomdája.
- Szeged.**
 Bába Sándor.
 Endrényi Imre.
 Endrényi Lajos.
 Engel Adolf.
 Várnai Lipót.
- Szeghalom.**
 Ifj. Kiss Ferencz.
- Szegzárd.**
 Báter János.
 Ujfalussy Lajos.
- Székelyhid.**
 Kohn Sámuel.
- Székely-Udvarhely.**
 Becsek D.
- Székesfejérvár.**
 Márián Gy.
 Singer E.
 Számmer Imre.
 Számmer Kálmán.
 »Székesfeh. és Vidéke« ny.
 Kaufmann Fáni.
- Szentes.**
 Sima Ferencz.
 »Szentes és Vidéke« nyom-
 dája.
- Szenicz.**
 Bečo János és Társa.
- Szered.**
 Sterner Dávid.
- Szerencs.**
 Simon J.
- Szigetvár.**
 »Corvina«-nyomda
 (tulajd. Fried Dávid).
- Szilágy-Somlyó.**
 Bölönyi Sándor.
- Szolnok.**
 Bakoss István.
 Fuchs Lipót.
 Hay Fülöp.
 »Szolnoki Hiradó« ny.
- Szombathely.**
 Bertalanffy J.
 Gábrriel A.
 Kramer M.
 Seiler H. Özvegye.
- Tab.**
 Pfeifer Ignác.
- Tapolcza.**
 Löwy B.
- Tasnád**
 Fésüs József.
- Tata.**
 Engländer Jakab.
- Temesvár.**
 Csanádmegyei nyomda.
 »Délmagyarországi
 Reform« (tul. Ifj. Steiner
 Károly).
 Délmagyarországi szövet-
 kezeti nyomda.
 Freund Gyula.
 Magyar Testvérek.
 Stéger Ernő.

- »Posaune« nyomdája.
Uhrmann Henrik.
Veres Samu.
Weisz J.
Stern Gusztáv.
- Tisza-Füred.
Lőw Samu.
- Tolna.
Selly József.
- Tolna-Szántó.
Szabó Miklós.
- Tolna-Tamási.
Jeruzsálem Ede.
- Topolya.
Schwarz M.
- Torda.
Pollak Móricz.
- Török-Szt-Miklós.
Fuchs Jakab.
- Trencsén.
Gansl Lipót.
Skarnitzl Fr.
- Turócz-Szt-Márton.
Magyar nyomda.
Részvény-nyomda.
- Ujpest.
Kaczander és Fuchs.
Steiner Károly.
- Ujvidék.
Fuchs Ágoston.
Hirschenhauser és Reitzer.
Miletics Szvetozár.
Pajevics Arzen.
Popovics Testvérek.
Pavlovics és Jocics.
- Ungvár.
Fésűs József.
Gellisz Miksa.
»Kelet« nyomdája.
Székely és Illés.
- Ujverbász.
Berkovics Márk fiók-
nyomdája.
- Vác.
Mayer Sándor.
»Hunnia« nyomda (tulajd.
Kohn Viktor).
- Vág-Ujhely.
Horovitz Adolf.
- Versecz.
Wetl és Veronits.
Kirchner J. Özvegye.
Kassanovits M.
Füger Ida.
- Veszprém.
Krausz A. Fia.
»Petőfi« nyomda.
Hidy János.
- Zala-Egerszeg.
Tahy Rozália.
Breisach Samu.
- Zenta.
Schwartz Sándor.
Klenóczky és Blró.
- Zilah.
Seres Samu.
- Zólyom.
Nádossy G.
- Zombor.
Bittermann A.
Muzsik A.
Obláth R.
- Zsombolya.
Wunder Rezső.
- Zsolna.
Áldori Manó.

HORVÁT- ÉS SZLAVONORSZÁGBAN.

- Belovár.**
Fleischmann F.
- Broód.**
Schuhmann H.
- Buccari.**
Desselbrunner R.
- Diakovár.**
Egyházmegyei nyomda.
- Eszék.**
Laubner Károly.
Pfeiffer Gyula.
Schaffer Alajos.
- Gospic.**
Zupan M.
- Illok.**
Wortmann A.
- Kaproncza.**
Kostinčer K.
- Karlócza.**
Pavlović K.
- Károlyváros.**
Hauptfeld K.
- Kőrös.**
Neuberg Gusztáv.
- Mitrovicza.**
Trumić Konstantin.
Trumić M.
- Petrinja.**
Pirnath A.
- Pozsega.**
Klein Lipót.
- Ruma.**
Wagner J.
- Sziszek.**
Fanto Adolf.
Jünker F.
- Susak.**
Grosse küstenländische
Buchdruckerei.
- Uj-Gradiska.**
Schiebl A.
- Varasd.**
Platzer József.
Stiefler J. B.
- Vinkovce.**
Trumić Konstantin.
- Virovitica.**
Habianec A.
- Vukovár.**
Jancsik E.
- Zágráb.**
Albrecht K.
Brusina Antal.
Részvény-nyomda.
Fischer F.
Granitz Ignác.
Hühn Gyula.
Kralj Gy.
Jovanović P.
Kugli és Deutsch.
Scholz Antal
»Národne Novine« ny.
- Zengg.**
Luster Hubert.
- Zimony.**
Grabovački M.
Sopron A.
Baics S.
- Zsid. Manković P.**